

Een pensioenfonds besturen, is allang geen klaverjassen meer

Zijn naam wekt soms andere verwachtingen. Spreekt hij wel Nederlands? Jazeker, hij is gewoon geboren en getogen in Amsterdam, als zoon van een Spaanse vader en een Nederlandse moeder. Financial Investigator sprak met José Suarez Menendez, Bestuursvoorzitter van Het Nederlandse Pensioenfonds en Directeur van Bedrijfstakpensioenfonds Levensmiddelen en Stichting Pensioenfonds Wonen.

Door Lies van Rijssen

‘Op Aruba ben ik besmet geraakt met het pensioenfondsvirus. Ik heb daar elf jaar gewoond en gewerkt. Ik had een adviesbureau voor financiële planning en advies. Op een zeker moment werd een pensioenfonds mijn cliënt. Het verzoek was het fonds te ondersteunen door deelnemers te informeren en nieuwe klanten te werven. Het pensioenfonds - voor de toeristische sector op Aruba, er zijn daar nogal wat hotels - kende geen verplichtstelling, maar wilde graag groeien. Zo begon mijn pensioenloopbaan.

Een jaar later vroeg dit pensioenfonds, dat er in die tijd niet erg florissant voor stond, of ik voorzitter van het bestuur wilde worden. Ik had wel wat ideeën over een aanpak voor verbetering van de situatie, maar wilde daarover eerst in gesprek met de Centrale Bank en een actuaaris. Toen de Bank aangaf mijn aanpak haalbaar te vinden, heb ik ‘ja’ gezegd tegen het bestuur. De wetgeving op de eilanden lijkt veel op de oudere Nederlandse wetgeving. De

‘landsverordening’ over pensioen, bijvoorbeeld, was geënt op onze oude PSW.

Terug in Nederland heb ik aanvankelijk nog korte tijd buiten de pensioenwereld gewerkt, tot er een vacature voorbijkwam vanuit FNV Bondgenoten voor een Beleidsmedewerker Pensioenen die ook geschikt was om zitting te nemen in pensioenfondsbesturen. Vanaf dat moment ben ik in Nederland verdergegaan in de pensioensector. Inmiddels stel ik vast dat er geen leuker werkgebied bestaat. Pensioen is complex en daardoor uitdagend. Natuurlijk kan je op meer gebieden een intellectuele uitdaging vinden, maar het leuke aan de pensioenwereld is dat pensioen maatschappelijk relevant is. Mensen hebben hun pensioen nodig om van te leven. Dat is belangrijk voor ze.

Ik ben voorzitter van een algemeen pensioenfonds, een APF dus. APF-en zijn geen aparte tak van sport

‘Het gaat bij een APF om het in stand kunnen houden van een bepaalde mate van eigenheid én het aansluiting zoeken bij partijen die zich bij die karakteristieken ook thuis voelen en ervoor voelen om naar het grote verband over te stappen.’

CV

José Suarez Menendez

José Suarez Menendez is sinds 2016 Voorzitter van Het Nederlandse Pensioenfonds. Daarnaast is hij Directeur van de bestuursbureaus van Stichting Pensioenfonds Wonen en Bedrijfstakpensioenfonds Levensmiddelenbedrijf. Suarez Menendez leerde de pensioenwereld kennen op Aruba, waar hij Bestuursvoorzitter en later Directeur was van Pension Fund Tourism Sector Aruba. Na zijn terugkeer in Nederland werkte hij vanaf 2009 bij diverse pensioenfondsen, onder meer als Bestuurslid, Werknemersvoorzitter en Directeur.

in de pensioenwereld. Natuurlijk, anders dan ‘gewone’ pensioenfondsen (BPF-en en OPF-en) hebben ze een groeiambitie en een APF kent financieel van elkaar gescheiden kringen die we mogen ringfencen binnen het APF. Maar verder blijven APF-en pensioenfondsen, die binnen de kringen met alle vraagstukken te maken hebben waar ieder ander fonds ook mee van doen heeft. De groeiambitie van APF-en maakt deze pensioenfondsen echter wel weer tot een op zichzelf staand fenomeen. Doordat wij ons ook richten op het opzetten van nieuwe kringen en het werven van pensioenfondsen die bij ons aansluiten, verschilt ons fonds wezenlijk van een BPF waar een verplichtstelling aanwezig is. Wij moeten fondsen ervan overtuigen dat het goed voor ze is om zich bij ons aan te sluiten. Ik ken de wereld van de BPF-en ook. Ik ben momenteel Directeur van het bestuursbureau van twee BPF-en. De ene rondt eind dit jaar een CWO af en liquideert daarna. Bij de andere richten we ons vooral op handhaving van de verplichtstelling, zodat iedereen die in het fonds moet deelnemen ook daadwerkelijk deelneemt.

Een APF kan veel pensioenfondsen in de toekomst een thuishaven bieden, juist omdat de gewenste diversiteit vanwege al die verschillende kringen bij een APF een gegeven is. Deze diversiteit valt binnen een BPF moeilijk te organiseren. BPF-en kennen doorgaans nog wel wat verschillende en van elkaar afwijkende regelingen, maar

dat zijn meestal erfenissen uit het verleden, overgangs- of excedentregelingen. Dat is van een heel andere aard dan de diversiteit binnen een APF. We nemen in onze kringen fondsen op zoals ze zijn, met handhaving van hun pensioenregeling en voorkeuren op het gebied van solidariteit, risicohouding of ESG-beleid. Dat zorgt voor behoud van meer eigen karakteristieken dan mogelijk zou zijn wanneer zo’n fonds zich aansluit bij een BPF. Dan gaat zo’n pensioenfonds uiteindelijk toch op in de regeling van dat BPF.

Het gaat bij een APF dus om het in stand kunnen houden van een bepaalde mate van eigenheid én het aansluiting zoeken bij partijen die zich bij die karakteristieken ook thuis voelen en ervoor voelen om naar het grote verband over te stappen. Maar uiteindelijk is er wel een grens aan het aantal kringen dat het bestuur kan bedienen en managen. Er zit ook gewoon een einde aan de dag, met hoeveel plezier en energie we binnen ons APF ook aan de slag zijn. De hele sector van losse fondsen naar losse kringen overpompen biedt de deelnemer trouwens ook geen meerwaarde in de zin van een goedkopere en efficiëntere uitvoering. En juist dat is het onderscheidend vermogen dat de APF-moeten kunnen bieden. Zij willen het vliegwiel zijn in het aanzwengelen van meer efficiëntie tegen lagere kosten. Zodat meer geld van de inleg voor pensioen daadwerkelijk naar de opbouw van pensioen kan gaan en er minder hoeft te worden uitgeven aan >

‘Veel van mijn zakelijke prioriteiten zullen in 2022 uiteraard in het teken staan van het traject naar het nieuwe stelsel.’

kosten van het beheer van de pensioenen. Ook voor de overgang naar het nieuwe stelsel willen we er zijn voor de fondsen die op zoek zijn naar een oplossing. Door samen met ons de reis te maken naar het nieuwe stelsel, kunnen ze zich een hoop kosten en zorgen besparen. Samen met de andere kringen de vraagstukken oppakken is een stuk goedkoper dan ieder voor zich.

In de pensioenwereld heeft in de afgelopen pakweg tien jaar een gigantische professionaliseringsslag plaatsgevonden. Toen ik bij FNV Bondgenoten begon, was het tamelijk gemakkelijk om pensioenfondsbestuurder te worden. Dat proces is enorm aangescherpt. Je plaatst als werkgever of werknemersorganisatie niet meer zomaar even iemand in een fondsbestuur onder het motto dat je na een korte opleiding bij een of ander instituut de rest van het vak gaande de rit wel oppakt. Die tijd is voorbij. Voorgoed. Het Eisenpakket waaraan bestuurders in spe moeten voldoen, is steeds verder uitgedijd. De hoeveelheid wet- en regelgeving is sterk toegenomen. Je moet als pensioenfondsbestuurder veel meer dan vroeger. Dat is terecht! Ik herinner nog even aan de uitspraak van Gerrit Zalm van nog niet eens zo heel lang geleden dat je ‘als je in een pensioenfondsbestuur gaat zitten, moet zorgen in ieder geval met zijn vieren te zijn, want dan kan je nog klaverjassen.’ Die gedachtegang is al jaren volstrekt achterhaald. Pensioenfondsbesturen vergaderen meerdere keren per maand en hebben een bomvolle agenda.

Het stelsel zelf heeft zich ook doorontwikkeld, onder andere door de instelling van het APF. En nu komt er zoals bekend een heel nieuw pensioenstelsel aan. We hebben nog heel wat discussie over de precieze inrichting en afstemming daarvan voor de boeg. Maar gelukkig staat wel vast dat we afscheid nemen van het huidige FTK. De werking van ons huidige stelsel is op dit moment niet meer uit te leggen aan deelnemers. Door de rentestanden mogen we maar weinig nettorendement verwachten, kampen veel fondsen met lage dekkingsgraden en moeten sommige deelnemers en gepensioneerden kortingen accepteren. Ik krijg het mijn eigen moeder niet meer uitgelegd. Zij heeft echt het idee dat er iemand met zijn hand in de pot zit en daar geld uithaalt. Dat het goed gaat met de economie maar de dekkingsgraad daalt, is voor haar onbegrijpelijk. Het is alsof pensioenfondsen geen beleggingsrendement weten te behalen, terwijl veel fondsen daar toch juist wél goed in slagen. Van de rol van

de rente raken we nooit helemaal af, maar het zichtbaar maken van de potjes waarin mensen hun

vermogen kunnen zien toenemen, gaat naar mijn idee verhelderend werken. Of we dan met een beschermingsrendement gaan werken en afslagen maken die het stelsel opnieuw zodanig complex maken dat niemand het meer kan volgen? Ik hoop het niet. Als ook het nieuwe stelsel weer te complex wordt om uit te leggen, hebben we echt een grote kans gemist. Als we het begrijpelijk kunnen houden, kan het vertrouwen in pensioen en pensioenfondsen juist weer toenemen.

Veel van mijn zakelijke prioriteiten zullen in 2022 uiteraard in het teken staan van het traject naar het nieuwe stelsel. Hopelijk houdt Den Haag het tempo erin. Verder zal het belang van ESG in de sector en de fondsen waarbij ik betrokken ben alleen maar verder toenemen en zullen we verder werken aan het bouwen van de bestuurlijke teams en aan onszelf. Alles om efficiënter te zijn en nog beter te kunnen focussen op wat ertoe doet voor deelnemers. Het gaat erom dat we onze tijd besteden aan de juiste dingen, aan de organisatie van het pensioenfonds in al zijn rollen met inbegrip van alle gremia en de bestuursondersteuning. Dat moet een goede geoliede machine zijn waarin alle gremia zich optimaal kunnen ontwikkelen en zich kunnen richten op hun taken in het belang van de deelnemer voor wie we het pensioen organiseren. We moeten bij de oneindige stroom van wetgeving, kaders en de vele hoepeltjes waar we doorheen moeten springen nooit uit het oog verliezen dat alles primair gaat om het realiseren van het pensioen voor de deelnemer. Dat moet steeds in beeld blijven. Al het andere moet niet meer zijn dan het gevolg van hoe het wettelijk dan wel technisch georganiseerd wordt.

Er is soms minder leven naast de pensioenen dan ik zou willen. Ik probeer af en toe een rondje te golfen. Leuke dingen te ondernemen met mijn vrouw. Onze dochter is inmiddels het huis uit. Nu het slot weer een beetje van de deur mag - al is het de vraag hoe lang dat zo kan blijven - hopen we weer meer naar concerten te gaan en weer meer te gaan dansen. We dansen graag salsa en merengue en volgen flamenco-lessen. Mijn vrouw is van Aruba. Door alles heen houdt de muziek uit Latijns-Amerika en de Caraïben ons op de been.’ ■